Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

20. jaanuar 2022 *

Eelotsusetaotlus – Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala – Sisserändepoliitika – Direktiiv 2003/109/EÜ – Artikli 9 lõike 1 punkt c – Pikaajalisest elanikust kolmanda riigi kodaniku staatuse kaotamine – Äraolek Euroopa Liidu territooriumilt 12 järjestikuse kuu jooksul – Selle äraoleku katkestamine – Ebakorrapärased ja lühiajalised viibimised liidu territooriumil

Kohtuasjas C-432/20,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Verwaltungsgericht Wieni (Viini halduskohus, Austria) 28. augusti 2020. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 14. septembril 2020, menetluses

ZK,

menetluses osales:

Landeshauptmann von Wien,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: teise koja president A. Prechal (ettekandja) kolmanda koja presidendi ülesannetes, kohtunikud J. Passer, F. Biltgen, L. S. Rossi ja N. Wahl,

kohtujurist: P. Pikamäe,

kohtusekretär: osakonnajuhataja D. Dittert,

arvestades kirjalikku menetlust ja 15. juuli 2021. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– ZK, esindaja: *Rechtsanwalt* E. Drabek,

– Austria valitsus, esindajad: A. Posch, J. Schmoll ja C. Schweda,

– Euroopa Komisjon, esindajad: C. Cattabriga ja H. Leupold,

olles 21. oktoobri 2021. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb nõukogu 25. novembri 2003. aasta direktiivi 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta (ELT 2004, L 16, lk 44; ELT eriväljaanne 19/06, lk 272) artikli 9 lõike 1 punkti c tõlgendamist.

2 Taotlus on esitatud ZK ja Landeshauptmann von Wieni (Viini liidumaa valitsusjuht, Austria) vahelises kohtuvaidluses viimase keeldumise üle pikendada ZK pikaajalise elaniku elamisloa kehtivust.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 2003/109

3 Direktiivi 2003/109 põhjendustes 2, 4, 6, 10 ja 12 on märgitud:

„(2) Oma erakorralisel istungil Tamperes 15. ja 16. oktoobril 1999 teatas Euroopa Ülemkogu, et kolmandate riikide kodanike õiguslikku seisundit tuleks lähendada liikmesriikide kodanike omale ning et isikule, kes on teatud kindlaksmääratud aja jooksul liikmesriigis seaduslikult elanud ja kellel on pikaajaline elamisluba, tuleks selles liikmesriigis anda kogum ühtseid õigusi, mis on võimalikult lähedased EL kodanike õigustele.

[…]

(4) Liikmesriigis pikaajaliselt elavate kolmandate riikide kodanike integratsioon edendab oluliselt majanduslikku ja sotsiaalset ühtekuuluvust, mis on [EÜ] asutamislepingus sätestatud [Euroopa Ühenduse] põhieesmärk.

[…]

(6) Pikaajalise elaniku staatuse saamise põhikriteeriumiks peaks olema liikmesriigi territooriumil elamise kestus. Elamine peaks olema seaduslik ja pidev, et isik võiks näidata, et ta on riigiga püsivad sidemed loonud. Tuleks ette näha teatud paindlikkus, et saaks arvesse võtta olukordi, kus isik peab ajutiselt riigist lahkuma.

[…]

(10) Tuleks ette näha eeskirjade kogum, mis reguleerib pikaajalise elaniku staatuse taotluse läbivaatamise korda. See kord peaks olema tõhus ja juhitav, võttes arvesse liikmesriikide haldusasutuste tavalist töökoormust, ning samuti läbipaistev ja õiglane, et asjaomastel isikutel oleks vajalik õiguskindlus. See kord ei tohiks kujuneda vahendiks, millega takistada elamise õiguse kasutamist.

[…]

(12) Selleks et pikaajalised elanikud saaksid tõhusalt integreeruda ühiskonda, kus nad elavad, tuleb pikaajalisi elanikke kohelda võrdselt liikmesriigi kodanikega paljudes majanduslikes ja sotsiaalsetes küsimustes käesolevas direktiivis määratletud asjaomastel tingimustel.“

4 Direktiivi artiklis 1 on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis määratletakse:

a) tingimused, mille kohaselt liikmesriik võib tema territooriumil seaduslikult elavale kolmanda riigi kodanikule anda pikaajalise elaniku staatuse või selle staatuse tühistada, ja selle staatusega kaasnevad õigused; ning

b) seda staatust omavate kolmandate riikide kodanike elamise tingimused muudes liikmesriikides kui see, kus talle pikaajalise elaniku staatus anti.“

5 Direktiivi artikli 2 „Mõisted“ punktis b on sätestatud, et selles direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

„*pikaajaline elanik* – mis tahes kolmanda riigi kodanik, kellel on artiklites 4–7 sätestatud pikaajalise elaniku staatus;“.

6 Direktiivi artiklis 4 „Elamise kestus“ on sätestatud:

„1. Liikmesriigid annavad pikaajalise elaniku staatuse kolmanda riigi kodanikele, kes on nende territooriumil elanud seaduslikult ja pidevalt viie aasta jooksul vahetult enne asjaomase taotluse esitamist.

[…]

3. Äraolekuajad asjaomase liikmesriigi territooriumilt ei katkesta lõikes 1 osutatud perioodi ning neid võetakse selle arvutamisel arvesse tingimusel, et nende kestus on vähem kui kuus järjestikust kuud ja need kokku ei ületa kümmet kuud lõikes 1 osutatud perioodi jooksul.

[…]“.

7 Direktiivi 2003/109 artikli 7 „Pikaajalise elaniku staatuse saamine“ lõikes 1 on sätestatud:

„Pikaajalise elaniku saatuse saamiseks esitab asjaomane kolmanda riigi kodanik taotluse oma elukohaliikmesriigi pädevale asutusele. […]“.

8 Direktiivi artiklis 8 „Pikaajalise elaniku EL elamisluba“ on ette nähtud:

„1. Pikaajalise elaniku elamisluba on alaline, kui artiklis 9 ei ole ette nähtud teisiti.

2. Liikmesriigid annavad pikaajalistele elanikele pikaajalise elaniku EL elamisloa. Elamisluba kehtib vähemalt viis aastat; see on vajaduse korral taotluse alusel automaatselt pikendatav.

[…]“.

9 Direktiivi artiklis 9 „Staatuse tühistamine või kaotamine“ on sätestatud:

„1. Pikaajalisel elanikul ei ole enam õigust pikaajalise elaniku staatusele järgmistel juhtudel:

[…]

c) isiku äraolek [liidu] territooriumilt kestab 12 järjestikust kuud.

2. Erandina lõike 1 punktist c võivad liikmesriigid ette näha, et 12 järjestikust kuud ületav äraolek või teatud konkreetsetel või erakorralistel asjaoludel toimuv äraolek ei põhjusta staatuse tühistamist või kaotamist.

[…]

5. Seoses lõike 1 punktis c ja lõikes 4 osutatud juhtudega näeb staatuse andnud liikmesriik ette lihtsustatud korra pikaajalise elaniku staatuse tagasisaamiseks. […]“.

10 Direktiivi 2003/109 artiklis 11 „Võrdne kohtlemine“ on sätestatud:

1. Pikaajalisi elanikke tuleb kohelda võrdselt kodanikega järgmistes valdkondades:

[…]

b) haridus ja kutseõpe, sh siseriikliku õiguse kohaselt antavad õppetoetused;

[…]

d) sotsiaalkindlustus, sotsiaalabi ja sotsiaalkaitse nagu see on määratletud siseriiklikus õiguses;

e) maksusoodustused;

f) juurdepääs üldsusele kättesaadavatele kaupadele ja teenustele, sh elamispinna hankimise kord;

g) ühinemisvabadus ning õigus liituda töötajate või tööandjate organisatsioonidega või kutseühinguga, sh sellistest organisatsioonidest saadavad eelised, ilma et see piiraks avalikku korda või julgeolekut käsitlevaid siseriiklikke sätteid;

[…]

2. Seoses lõike 1 punktidega b, d, e, f ja g võib asjaomane liikmesriik piirduda võrdsel kohtlemisel nende juhtudega, kus pikaajalise elaniku või tema pereliikmete, kellele isik taotleb soodustusi, alaline või tavaline eluskoht asub asjaomase liikmesriigi territooriumil.

[…]“.

Direktiiv 2004/38/EÜ

11 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT 2004, L 158, lk 77; ELT eriväljaanne 05/05, lk 46), artikli 16 lõikes 4 on sätestatud:

„Kui alaline elamisõigus on omandatud, kaotatakse see üksnes juhul, kui vastuvõtvast liikmesriigist viibitakse eemal kaks järjestikust aastat.“

Austria õigus

12 Riigisisese õiguse asjakohased sätted asuvad Austria 16. augusti 2005. aasta riiki elama asumise ja seal elamise seaduse (Niederlassungs- und Aufenthaltsgesetz – NAG) (*BGBl.* I, 100/2005) põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis (edaspidi „NAG“).

13 NAG § 2 lõige 7 on sõnastatud järgmiselt:

„Lühiajalised Austrias ja välisriigis viibimised, eelkõige külastuse eesmärgil, ei katkesta õigust andva või lõpetava viibimise või elamise kestust. […]“.

14 NAG § 20 „Elamislubade kehtivusaeg“ lõigetes 3 ja 4 on ette nähtud:

„(3) Pikaajalise elaniku EL elamisloa (§ 45) omajal on Austrias – olenemata sellele elamisloale vastava dokumendi kehtivusajast – alaline elamisõigus. See dokument väljastatakse viieks aastaks ja […] seda pikendatakse […] taotluse alusel ka pärast tähtaja möödumist.

(4) Lõike 3 alusel väljastatud elamisluba lõpeb, kui välismaalane viibib väljaspool [Euroopa Majanduspiirkonna (EMP)] territooriumi kauem kui 12 järjestikust kuud. Erikaalutlustel, nagu raske haiguse korral, sotsiaalse kohustuse täitmisel või üldise kaitseväeteenistuse või tsiviilteenistusega sarnase teenistuse läbimise korral, võib välismaalane viibida väljaspool EMÜ territooriumi kuni 24 kuud, kui ta on pädevat ametiasutust sellest enne teavitanud. Kui välismaalasel on õigustatud huvi, peab ametiasutus taotluse alusel tuvastama, et elamisluba ei ole lõppenud. EMP territooriumil viibimist peab tõendama välismaalane.

[…]“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

15 Kasahstani kodanik ZK esitas 6. septembril 2018 Viini liidumaa valitsusjuhile taotluse pikaajalise elaniku EL elamisloa pikendamiseks. Viimane jättis selle taotluse 9. juuli 2019. aasta otsusega rahuldamata.

16 ZK esitas 12. augustil 2019 selle otsuse peale eelotsusetaotluse esitanud kohtule kaebuse.

17 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et kuigi on selge, et põhikohtuasja kaebaja ei viibinud 2013. aasta augustist kuni 2018. aasta augustini ega hiljem kordagi 12 järjestikuse kuu jooksul või pikemalt väljaspool liidu territooriumi, on samuti teada, et tema liidu territooriumil viibimised kestsid sellel ajavahemikul ainult mõne päeva aastas. Viimati nimetatud asjaolu tõttu keeldus Viini liidumaa valitsusjuht rahuldamast põhikohtuasja kaebaja esitatud taotlust pikendada pikaajalise elaniku EL elamisluba.

18 Eelotsusetaotlusest ilmneb, et kaebaja esitas eelotsusetaotluse esitanud kohtus Euroopa Komisjoni seadusliku rände alase ekspertgrupi õigusliku analüüsi, milles on leitud, et direktiivi 2003/109 artikli 9 lõike 1 punktis c ette nähtud liidu territooriumilt äraoleku tingimust tuleb tõlgendada kitsalt nii, et ainult füüsiline äraolek liidu territooriumilt 12 järjestikuse kuu jooksul toob kaasa pikaajalise elaniku staatuse kaotamise selle sätte alusel, ja seejuures ei ole oluline, kas pikaajaline elanik elas asjakohasel ajavahemikul ka tegelikult liidu territooriumil või kas seal oli tema alaline elukoht.

19 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et niisugune analüüs, millega ta kaldub nõustuma, kinnitab kaebaja argumente. Kui järgida seda arvamust, piisaks isegi lühiajalistest – või nagu käsitletaval juhul mõnepäevastest – liidu territooriumil viibimistest, et välistada direktiivi 2003/109 artikli 9 lõike 1 punkti c kohaldamine, ning kaebajal säiliks pikaajalise elaniku staatus.

20 Neil asjaoludel otsustas Verwaltungsgericht Wien (Viini halduskohus, Austria) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [direktiivi 2003/109] artikli 9 lõike 1 punkti c tuleb tõlgendada nii, et pikaajalisest elanikust kolmanda riigi kodaniku iga ükskõik kui lühike füüsiline viibimine [liidu] territooriumil 12 järjestikuse kuu jooksul välistab pikaajalise elaniku staatuse kaotamise selle sätte kohaselt?

2. Juhul kui Euroopa Kohus vastab esimesele küsimusele eitavalt, siis millistele kvalitatiivsetele ja/või kvantitatiivsetele nõuetele peavad [liidu] territooriumil 12 järjestikuse kuu jooksul viibimised vastama, et välistada pikaajalisest elanikust kolmanda riigi kodaniku staatuse kaotamine? Kas [liidu] territooriumil 12 järjestikuse kuu jooksul viibimised välistavad pikaajalise elaniku staatuse kaotamise üksnes siis, kui sel perioodil oli asjaomase kolmanda riigi kodaniku alaline elukoht või tema huvide peamine kese [liidu] territooriumil?

3. Kas liikmesriigi õigusnormid, mis näevad ette pikaajalisest elanikust kolmanda riigi kodaniku staatuse kaotamise, kui asjaomane kolmanda riigi kodanik on küll 12 järjestikuse kuu jooksul [liidu] territooriumil viibinud, kuid seal ei olnud tema alaline elukoht ega tema huvide peamine kese, on kooskõlas [direktiivi 2003/109] artikli 9 lõike 1 punktiga c?“

Menetlus Euroopa Kohtus

21 Eelotsusetaotluse esitanud kohus on palunud, et eelotsusetaotluse suhtes kohaldataks Euroopa Kohtu kodukorra artiklis 107 ette nähtud kiirmenetlust, märkides eelkõige, et põhikohtuasja kaebaja ja tema abikaasa ning nende nelja alaealise lapse viimane elukoht on Ühendkuningriigis, kus nad viibivad selle riigi mitmeaastase kehtivusega elamislubade alusel. Põhikohtuasja kaebaja soovib siiski uuesti Austriasse elama asuda ja seda, et temaga ühineks tema pereliikmed

perekonna taasühinemise korras, selline samm aga eeldab kehtivate riigisiseste õigusnormide kohaselt, et kõigepealt tuvastataks, et põhikohtuasja kaebajal on endiselt õigus pikaajalise elaniku staatusele.

22 Euroopa Kohtu kolmas koda otsustas 28. septembril 2020 ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ärakuulamist jätta see taotlus rahuldamata, kuna eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole piisavalt esile toonud asjaolusid, mis võimaldaks tuvastada, et käesolevas asjas on otsuse tegemine kiireloomuline. Eelkõige ei ole see kohus viidanud ohule, et põhikohtuasja kaebaja ja tema pereliikmete suhtes kohaldatakse Ühendkuningriigis või Austrias väljasaatmise meetmeid, ega ka olukorrale, kus nende põhiõiguste austamine, nagu õigus perekonnaelule, on ohtu sattunud.

Eelotsuse küsimuste analüüs

23 Esitatud kolme küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2003/109 artikli 9 lõike 1 punkti c tuleb tõlgendada nii, et pikaajalise elaniku mis tahes füüsilisest kohalolust liidu territooriumil 12 järjestikuse kuu jooksul piisab isegi juhul, kui niisugune kohalolek ei kesta selle ajavahemiku jooksul kokku kauem kui mõne päeva, selleks, et see elanik ei kaotaks selle sätte kohaselt õigust pikaajalise elaniku staatusele, või vastupidi, kas seda sätet tuleb tõlgendada nii, et see võimaldab liikmesriikidel nõuda, et pikaajaline elanik täidaks sellise kaotuse vältimiseks täiendavad tingimused, näiteks tingimuse, et tema alaline elukoht või huvide kese oleks vähemalt teatava aja jooksul sellest 12 järjestikusest kuust liidu territooriumil.

24 Sissejuhatuseks tuleb meenutada, et direktiivi 2003/109 artikli 4 lõike 1 kohaselt annavad liikmesriigid pikaajalise elaniku staatuse kolmanda riigi kodanikele, kes on nende territooriumil elanud seaduslikult ja pidevalt viimase viie aasta jooksul. Selle staatuse omandamine ei ole siiski automaatne. Nimelt peab kolmanda riigi kodanik viidatud direktiivi artikli 7 lõike 1 kohaselt selleks esitama oma elukohaliikmesriigi pädevale asutusele taotluse, millele tuleb lisada dokumentaalsed tõendid selle kohta, et ta täidab direktiivi artiklites 4 ja 5 sätestatud tingimusi. Eelkõige peab ta sama direktiivi artikli 5 lõike 1 punkti a alusel tõendama, et tal on stabiilne, korrapärane ja piisav sissetulek, millega ta suudab iseennast ja oma pereliikmeid ilma asjaomase liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi abita ülal pidada (14. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Y.Z. jt (pettus perekonna taasühinemisel), C-557/17, EU:C:2019:203, punkt 59).

25 Käesolevas asjas on selge, et põhikohtuasja kaebaja viibis pärast pikaajalise elaniku staatuse omandamist ja Austria poolt talle direktiivi 2003/109 artikli 8 lõike 2 alusel pikaajalise elaniku EL elamisloa väljastamist ajavahemikus 2013. aasta augustist 2018. aasta augustini liidu territooriumil kõigest mõne päeva aastas. Seda asjaolu silmas pidades leidiski Viini liidumaa valitsusjuht, et kaebaja tuleb lugeda sel ajavahemikul liidu territooriumilt „äraolnuks“ selle direktiivi artikli 9 lõike 1 punkti c tähenduses, selline äraolek toob aga kaasa huvitatud isiku pikaajalise elaniku staatuse kaotamise, mistõttu ta keeldus selle isiku pikaajalise elaniku staatust kinnitavat elamisluba pikendamast.

26 Seega tuleb analüüsida viimati nimetatud sätte kohaldamise tingimusi ja eelkõige tingimust, mis puudutab mõistet „äraolek“.

27 Selle kohta on direktiivi 2003/109 artikli 9 lõike 1 punktis c ette nähtud, et pikaajaline elanik kaotab õiguse pikaajalise elaniku staatusele, kui tema äraolek liidu territooriumilt kestab 12 järjestikust kuud.

28 Kuna see säte ei sisalda viidet liikmesriikide riigisisesele õigusele, tuleb selles kasutatud mõistet „äraolek“ käsitada liidu õiguse autonoomse mõistena, mida tuleb kogu liidu territooriumil tõlgendada ühetaoliselt, olenemata liikmesriikides kasutatavast kvalifikatsioonist, võttes seejuures arvesse asjaomase sätte sõnastust ja konteksti ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osaks säte on (vt selle kohta 3. oktoobri 2019. aasta kohtuotsus X (pikaajalised elanikud – stabiilne, korrapärane ja piisav sissetulek), C-302/18, EU:C:2019:830, punkt 26).

29 Mis esimesena puudutab direktiivi 2003/109 artikli 9 lõike 1 punkti c sõnastust, siis tuleb märkida, et paljudes selle direktiivi keeleversioonides kasutatakse selles sättes sõna, mis on võrdväärne sõnaga „äraolek“. Mõiste „äraolek“ tähendab aga sellisena, nagu see esineb kõnealuses sättes ja vastavalt selle tavapärasele tähendusele igapäevases keelekasutuses asjasse puutuva pikaajalise elaniku füüsilist „eemalolekut“ liidu territooriumilt. Seega näib see mõiste viitavat sellele, et huvitatud isiku mis tahes füüsiline kohalolu sellel territooriumil katkestab sellise äraoleku.

30 On tõsi, et – nagu väidab Austria valitsus toetamaks enda poolt sellele sättele antud tõlgendust, mille kohaselt tuleb nõuda, et asjasse puutuva isiku alaline elukoht või huvide kese peab olema liidu territooriumil – direktiivi 2003/109 artikli 9 lõike 1 punkti c saksa- ja hollandikeelses versioonis on sõnale „äraolek“ vastava väljendi asemel kasutatud tegusõnade „aufgehalten“ ja „verblijven“ negatiivsetest vormidest koosnevaid väljendeid, mille tähendus võib olenevalt kontekstist viidata pikemale eemalviibimisele.

31 Selline nüanss ei välista siiski ühelt poolt seda, et need väljendid võiks viidata ka lihtsalt füüsilisele eemalolekule, ja teiselt poolt tuleb selle tähtsust igal juhul pidada suhteliseks, kuna need keeleversioonid kasutavad direktiivi 2003/109 artikli 9 lõikes 2 ka sõnu „Abwesenheit“ ja „afwezigheid“, mis vastavad mõistele „äraolek“.

32 Mis teisena puudutab direktiivi 2003/109 artikli 9 lõike 1 punkti c konteksti, siis tuleb esiteks märkida, et direktiivi 2003/109 artiklis 8 on sätestatud, et pikaajalise elaniku staatus on alaline, „kui [selle direktiivi] artiklist 9 ei tulene teisiti“. Kuna selle staatuse alalisus on üldreegel, tuleb viidatud artiklit 9 tõlgendada kui erandit ja seega kitsalt (vt analoogia alusel kõnealuse direktiivi artikli 11 lõike 4 kohta 10. juuni 2021. aasta kohtuotsus Land Oberösterreich (eluasemetoetus), C-94/20, EU:C:2021:477, punkt 37). See nõue räägib vastu artikli 9 laiendavale tõlgendusele, mille kohaselt ei piisa pikaajalise elaniku lihtsast füüsilisest kohalolust liidu territooriumil selleks, et katkestada tema äraolek sellelt territooriumilt.

33 Teiseks tuleneb eelkõige direktiivi 2003/109 artiklist 4, et kui see direktiiv nõuab asjaomaselt isikult, et tema kohalolek asjaomasel territooriumil läheks kaugemale lihtsalt füüsilisest kohalolust ja oleks teatava kestuse või stabiilsusega, siis on seda selles direktiivis sõnaselgelt öeldud, kasutades asjakohaseid väljendeid. Nii on selle direktiivi artikli 4 lõikes 1 kasutatud tegusõna „elama“ ja täpsustatud, et asjaomane isik peab selle sätte kohaselt olema elanud asjasse puutuva liikmesriigi territooriumil „seaduslikult ja pidevalt viie aasta jooksul vahetult enne [oma] taotluse esitamist“, välja arvatud nimetatud direktiivi artikli 4 lõike 3 kohaselt lubatud äraolekute korral.

34 Direktiivi 2003/109 artikli 9 lõike 1 punktis c sellised täpsustusi aga ei ole ja seal on piirdutud selle määratlemisega, millise pikkusega äraolek liidu territooriumilt toob kaasa õiguse pikaajalise elaniku staatusele kaotuse. Vastupidi Austria valitsuse väidetele ei ole selles sättes muu hulgas märgitud, et selle äraoleku katkestamiseks peaks asjaomase isiku kohalolek sellel territooriumil olema teatud kestuse või stabiilsusega, näiteks sellisega, mis vastab asjaolule, et asjasse puutuva isiku alaline elukoht või huvide kese on sellel territooriumil. Lisaks ei sea see säte vastupidi sellele, mida väidab komisjon, ka muid selle kohaloleku kestuse või laadiga seotud tingimusi, mis puudutaks eelkõige „tegelikku ja ehtsat sidet“ selle territooriumiga, näiteks asjaolu, et huvitatud isikul on asjasse puutuvas liikmesriigis pereliikmed või vara.

35 Direktiivi 2003/109 artikli 9 lõike 1 punkti c konteksti analüüs kinnitab seega selle sätte sõnastusel põhinevat tõlgendust.

36 Mis puudutab kolmandaks ja viimaseks direktiivi 2003/109 eesmärki, siis nähtub esiteks selle direktiivi põhjendustest 2, 4, 6 ja 12, et direktiivi eesmärk on tagada liikmesriikides pikaajaliselt ja seaduslikult elavate kolmandate riikide kodanike integratsioon ning selleks lähendada kolmandate riikide kodanike õigusi liidu kodanike õigustele, eelkõige kehtestades viimastega võrdse kohtlemise paljudes majanduslikes ja sotsiaalsetes küsimustes (14. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Y. Z. jt (pettus perekonna taasühinemisel), C-557/17, EU:C:2019:203, punkt 63). Selleks et kolmandate riikide kodanikud saaksid kasutada selles direktiivis ette nähtud õigusi, antakse neile direktiivi artikli 4 lõike 1 alusel pikaajalise elaniku staatus.

37 Selline eesmärk toetab direktiivi 2003/109 artikli 9 lõike 1 punkti c tõlgendust, mille kohaselt on need kolmandate riikide kodanikud, kes on juba asjaomase liikmesriigi territooriumil elamise kestuse tõttu andnud tunnistust sellest, et nad on end selles liikmesriigis püsivalt sisse seadnud, samamoodi liidu kodanikega põhimõtteliselt vabad liikuma ja elama – ka pikema aja jooksul – väljaspool liidu territooriumi, ilma et nad kaotaks seetõttu pikaajalise elaniku staatuse, tingimusel et nad ei ole kõnealuselt territooriumilt ära kogu 12 järjestikuse kuu pikkuse ajavahemiku jooksul, millele selles sättes on osutatud.

38 Teisena olgu märgitud, et direktiivi 2003/109 põhjendusest 10 tuleneb, et liidu seadusandja soovis saavutada käesoleva kohtuotsuse punktis 36 nimetatud eesmärki, tagades asjaomastele isikutele selle staatuse saamise taotluse läbivaatamise menetlusnormide abil piisaval tasemel õiguskindluse. Tähtsus, mis on nõnda omistatud õiguskindluse põhimõttele selle staatuse saamisel, peab aga tingimata laienema ka selle staatuse kaotamisele, kuna selle staatuse kaotamine muudab selle saamise tühiseks, nagu on kinnitatud ka direktiivi 2003/109 ettevalmistavates materjalides, milles on rõhutatud, et „pikaajalise elaniku staatus peab tagama selle omanikule maksimaalse õiguskindluse“ ja „[s]elle kehtetuks tunnistamist õigustavad alused [peavad olema] ammendavalt loetletud ja piiritletud“ (vt ettepanek võtta vastu nõukogu direktiiv pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta (KOM(2001) 127 (lõplik)).

39 Siinkohal olgu märgitud, et õiguskindluse põhimõte, mis kuulub liidu õiguse üldpõhimõtete hulka, nõuab eelkõige, et õigusnormid oleksid selged, täpsed ja ettenähtavate tagajärgedega (13. veebruari 2019. aasta kohtuotsus Human Operator, C-434/17, EU:C:2019:112, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika).

40 Direktiivi 2003/109 artikli 9 lõike 1 punkti c tõlgendamine selliselt, et huvitatud isiku mis tahes füüsiline kohalolu liidu territooriumil katkestab tema sealt äraoleku ja väldib seetõttu tema pikaajalise elaniku staatuse kaotamist selle sätte alusel, seab aga selle staatuse säilitamise

sõltuvusse selgest, täpsest ja ettenähtavast kriteeriumist, mis on seotud lihtsa objektiivse sündmusega, mistõttu võimaldab selline tõlgendus nende isikute jaoks kõige paremini tagada asjakohasel tasemel õiguskindluse.

41 Mis kolmandana puudutab konkreetsemalt selle direktiivi artikli 9 lõike 1 punkti c eesmärki, siis tuleb asuda seisukohale, et selle sätte eesmärk on vältida seda, et kolmandate riikide kodanikud, kes on olukorras, kus selle staatuse säilitamine ei ole käesoleva kohtuotsuse punktis 36 nimetatud eesmärgi saavutamiseks enam otstarbekas, saaksid pikaajalise elaniku staatust ja sellega kaasnevaid õigusi jätkuvalt kasutada.

42 Selle kohta on Euroopa Kohus seoses direktiivi 2004/38 artikli 16 lõikega 4 otsustanud, et selle sättega on tahetud ette näha, et liidu kodaniku alaline elamisõigus kaob vastuvõtvast liikmesriigist kaks järjestikust aastat ära olemise tõttu ning sellist meedet õigustab asjaolu, et pärast niisugust äraolekut on side vastuvõtva liikmesriigiga katkenud (21. juuli 2011. aasta kohtuotsus Dias, C-325/09, EU:C:2011:498, punkt 59 ja seal viidatud kohtupraktika).

43 Kuigi direktiiv 2003/109 ja direktiiv 2004/38 erinevad üksteisest eseme ja eesmärkide poolest, saab nende direktiivide sätteid – nagu sisuliselt märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktides 40–43 – siiski võrdlevalt analüüsida ja teatud juhtudel ka analoogiliselt tõlgendada – see on põhjendatud eelkõige direktiivi 2003/109 artikli 9 lõike 1 punkti c ja direktiivi 2004/38 artikli 16 lõike 4 puhul, mis põhinevad samal loogikal.

44 Sellest järeldub, et direktiivi 2003/109 artikli 9 lõikes 2 ette nähtud võimalust piiramata on selle artikli lõike 1 punktis c lõppkokkuvõttes silmas peetud õiguse pikaajalise elaniku staatusele kaotamist olukordades, kus side, mis selle õiguse omajal varem liidu territooriumiga oli, on katkenud. Vastavalt sellele sättele on see nii aga alles pärast äraolekut sellelt territooriumilt 12 järjestikuse kuu jooksul.

45 Järelikult kinnitab direktiivi 2003/109 artikli 9 lõike 1 punkti c konkreetne eesmärk selle sätte tõlgendust, mille kohaselt piisab õiguse pikaajalise elaniku staatusele kaotamise vältimiseks selle pikaajalise elaniku kohalolekust liidu territooriumil sellelt territooriumilt äraoleku algusele järgeva 12 järjestikuse kuu jooksul, isegi kui see kohalolek ei kesta kauem kui mõne päeva.

46 Samas tuleb eristada pikaajalise elaniku olukorda, kes on liidu territooriumil viibinud mõne päeva aastas ega ole sealt 12 järjestikust kuud ära olnud, niisugusest olukorrast, kus on andmeid, et selline elanik on õigust kuritarvitanud. Käesoleval juhul ei nähtu Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust ühtegi asjaolu, mis võimaldaks järeldada, et selline õiguse kuritarvitamine on aset leidnud.

47 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb esitatud küsimustele vastata, et direktiivi 2003/109 artikli 9 lõike 1 punkti c tuleb tõlgendada nii, et pikaajalise elaniku mis tahes füüsilisest kohalolust liidu territooriumil 12 järjestikuse kuu jooksul piisab isegi juhul, kui niisugune kohalolek ei kesta selle ajavahemiku jooksul kokku kauem kui mõne päeva, selleks, et see elanik ei kaotaks selle sätte kohaselt õigust pikaajalise elaniku staatusele.

Kohtukulud

48 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

Nõukogu 25. novembri 2003. aasta direktiivi 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta artikli 9 lõike 1 punkti c tuleb tõlgendada nii, et pikaajalise elaniku mis tahes füüsilisest kohalolust Euroopa Liidu territooriumil 12 järjestikuse kuu jooksul piisab isegi juhul, kui niisugune kohalolek ei kesta selle ajavahemiku jooksul kokku kauem kui mõne päeva, selleks, et see elanik ei kaotaks selle sätte kohaselt õigust pikaajalise elaniku staatusele.

Allkirjad